

Gemeente Amsterdam

Gemeenteraad

Gemeentebblad

R

Voordracht voor de raadsvergadering van

<datum raadsvergadering>

Jaar **2014**
Afdeling *
Nummer *
Publicatiedatum *
Agendapunt *
Datum indiening **14 juli 2014**

Tekst wordt
gepubliceerd in
Gemeentebblad

Onderwerp

Initiatiefvoorstel van de raadsleden Moorman en Ünver (PvdA) en Roosma en Groot Wassink (GroenLinks), getiteld: meer jongeren minder schuld

Met deze voordracht stellen wij u voor het volgende besluit te nemen:

Tekst wordt
gepubliceerd in
Gemeentebblad

De gemeenteraad van Amsterdam

Gezien het initiatiefvoorstel van de raadsleden Moorman, Ünver, Roosma en Groot Wassink, getiteld: meer jongeren minder schuld

besluit

- I. in te stemmen met genoemd initiatiefvoorstel;
- II. kennis te nemen van de bestuurlijke reactie op genoemd initiatiefvoorstel.

Wettelijke grondslag

Gemeentewet art. 147a, lid 1

Initiatiefvoorstel

In Amsterdam kampen teveel jongeren met te hoge schulden. Dat is zorgelijk, want forse betalingsachterstanden op jonge leeftijd verminderen kansen om iets van het leven te maken. Met het creëren van schulden wordt vaak een veelvoud van andere problemen aangezwengeld. Volgens de onderzoekers Noorda en Pehlivan (2009) hangt het hebben van een schuld samen met zaken zoals problemen met huisvesting, spanningen thuis, stress, werkloosheid en middelengebruik. Het vormt een springplank naar ernstigere structurele problemen.

In de vorige collegeperiode zijn er flinke stappen gezet om de schuldenproblematiek onder jongeren terug te dringen. Met dit initiatiefvoorstel zetten PvdA Amsterdam en GroenLinks de volgende stap. We sluiten hierbij nauw aan bij de uitgesproken, maar niet ingevulde ambitie in het coalitieakkoord. 'We gaan op zoek naar nieuwe mogelijkheden om mensen sneller te helpen bij het oplossen van problematische schulden', staat daar geschreven. Hieronder staan nieuwe mogelijkheden volgens PvdA Amsterdam en GroenLinks.

Het probleem

Veel Amsterdamse jongeren hebben schulden- maar hoeveel precies, en hoe hoog de schulden gemiddeld zijn, is moeilijk te meten. De informatie over dit onderwerp blijkt

gefragmenteerd, zodat er logischerwijs geen volledig beeld te geven is van de Amsterdamse schuldenproblematiek onder jongeren. Naar wij weten is hier simpelweg geen allesomvattend onderzoek naar gedaan. Wat er wel is, zijn verschillende instellingen en bedrijven die in hun eigen databases en onderzoeken een deel van het probleem in kaart hebben gebracht. Zo heeft de dienst DWI inzicht in de jongeren die een schuldhulpverleningstraject doorlopen, maar niet in de jongeren die schulden hebben bij bijvoorbeeld telecombedrijven en achtervolgd worden door incassobureaus's. Incassobureau's hebben weer geen inzicht in vorderingen van het rijk, zoals onterecht ontvangen kindertoeslag- om een voorbeeld te geven. Door de verschillen bronnen samen te voegen is er echter een redelijk betrouwbare situatieschets in Amsterdam te geven. Dat- aangevuld met waarnemingen tijdens werkbezoeken aan verschillende instanties- vormt de basis voor de hieronder gepresenteerde voorstellen.

Over het algemeen kan men constateren dat het aantal jongeren met schulden toeneemt. Dit zien we onder andere terug in cijfers van Nibud. Zo doen steeds meer jongeren tussen de 18 en 25 jaar een aanvraag voor schuldhulpverlening: in 2007 zat 7% van de 18 t/m 25 jarige in deze hulpverlening, in 2012 groeide de groep naar 11%.

De gemiddelde schuld van jongeren in 2012 is 6200 euro, met uitschieters van jongeren die al tienduizenden euro's in het rood staan. De grootste schulden zijn stevast bij DUO, de zorgverzekeraars en de telefoonmaatschappijen.¹ In Amsterdam hebben in 2013 2600 jongeren tot 27 jaar gebruik gemaakt van schuldhulpverlening. Hiervan vielen 1500 jongeren onder de reguliere schuldhulpverlening, 750 jongeren kregen hulp middels het project School en Schuld en 350 jongeren (met meervoudige problematiek) kregen een intensieve, op jongeren met problemen toegespitste vorm van hulp: bij de Intensieve jongerenschuldhulpverlening.²

Jongeren met schulden blijkt een diverse groep. Hoogopgeleid, laagopgeleid, jong en ouder; veel jongeren kampen met een betalingsachterstand. Het zijn echter de lageropgeleide jongeren die met 27%³ de grootste groep jongeren met schulden vormen. Uit een inventarisatie van de gemeente in 2010 onder ROC jongeren bleek dat jongeren voor gemiddeld 8700 euro in het krijt bij zes schuldeisers. De schulden variëren per jongere van 300 tot meer dan 25.000 euro.

Vier onderzoekers publiceerden in 2011 een onderzoek naar deze groep jongeren. Gevraagd naar de oorzaken van de schulden schreven zij: 'Het blijkt dat leeftijd, moeilijkheden bij het omgaan met stressvolle ervaringen en het opleidingsniveau samenhangen met het hebben van schulden.' Daarnaast blijkt dat jongeren met financiële problemen vaak ook ouders hebben die ernstige financiële problemen hebben of hebben gehad. Het onvermogen om de financiën op orde te krijgen lijkt van ouder op kind te worden doorgegeven.⁴

Tot slot wat cijfers van de andere kant van veld- van incassobedrijf Lindorff. Zij maakten

¹ <http://www.nibud.nl/kennis-diensten/schuldpreventie/jongeren.html>

² <http://www.amsterdam.nl/werk-inkomen/nieuws-werk-inkomen/werk-inkomen-nieuws/werk-inkomen-nieuws/2600-amsterdamse-0/@737453/pagina/>

³ <http://www.nibud.nl/actueel-inspirerend/berichten/bericht/artikel/mogroep-helpt-jongeren-met-schulden.html>

⁴ Voogt ea., *In de schuld, in de fout?*, pag 44.

een analyse van hun invorderingen van jongeren tussen de 18 en 25 jaar. Volgens het bedrijf hebben de meeste jongeren (60%) met schulden een betaalachterstand bij een telecombedrijf, gevolgd door schulden bij schoolbenodigdheden, zorg, banken en webwinkels. De gemiddelde schuld bedraagt 1169, met bedragen die oplopen tot 202.000 euro. Helaas neemt het aantal jongeren in de schuldendatabase van Lindorff toe. Waren het er in 2012 rond de 68.000, een jaar later was het aantal opgelopen naar 80.000. Dat is een toename van 17%.⁵

Vanzelfsprekend ligt de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en oplossen van schuldenproblematiek allereerst bij de jongeren en hun ouders zelf. Maar schulden kunnen een grote maatschappelijke impact hebben en ook de oorzaak wordt vaak maatschappelijk geduid. De 'makkelijke schuldencultuur' is een veelgehoorde kritiek van schuldhulpverleners, waarbij ze erop wijzen dat het te eenvoudig is voor jongeren om zich diep bij de verschillende instanties in de schulden te steken zonder dat ze op de gevolgen hiervan worden gewezen. Het business model van incassobureaus, die bedrijven betalen voor klanten met een betaalachterstand, zorgt ervoor dat het voor bedrijven -of dat nou telecomproviders, postorderbedrijven of zorgverzekeraars zijn- per definitie lucratief is om een klant binnen te halen. De inkomsten komen sowieso binnen, of dat nu via de klant is of via de bijdrage van het incassobureau.

De afgelopen jaren

De afgelopen collegeperiode stond het probleem van schulden onder jongeren al stevig op de radar van het college. De leidde tot een serie maatregelen zoals de samenwerking tussen gemeente, de dienst werk en inkomen, het ROC en de ROCTOP om de schulden van jongeren in Amsterdam aan te pakken. Er kwamen budgetlessen op de ROC's. Ook is er besloten om een door de gemeente Amsterdam gefinancierd advies- en informatiespreekuur en schuldhulpverlening in alle scholen van het ROC te plaatsen- het project School en Schuld. Dit viel samen met een inspanning van het college om schuldhulpverlening over de hele linie – dus voor iedereen- te verbeteren en toegankelijker te maken. De wachtlijsten voor schuldhulpverlening verdwenen en er vonden minder huisuitzettingen plaats door de introductie en uitbreiding van de Vroeg Erop Af aanpak, waarmee geprobeerd wordt complexe schuldsituaties te voorkomen. Hierin werken verschillende partners samen om betalingsachterstanden snel weg te werken, zodat schuldenaren niet in een moeras van onbetaalde rekeningen wegzakken. Deze aanpak heeft succes: onlangs maakte *Het Parool* nog melding van een dalend aantal huisuitzettingen in Amsterdam ('Snel ingrijpen bij huurachterstand blijkt te helpen') door het vroeg signaleren van problemen. Het dalend aantal huisuitzettingen ging tegen de landelijke trend in.⁶ Tot slot is budgettraining beschikbaar gekomen voor iedereen die zich schulden op de hals heeft gehaald.

Nieuwe maatregelen

Nu is het tijd voor de volgende slag. Volgens PvdA Amsterdam en GroenLinks zijn preventie en vroegsignalering de sleutels tot het verminderen van schulden;

⁵ <https://www.lindorff.nl/newsroom/news/53310/28883-Aantal-jongeren-met-schulden-sterk-gestegen>

⁶ <http://www.parool.nl/parool/nl/30/ECONOMIE/article/detail/3686497/2014/07/09/Snel-ingrijpen-bij-huurachterstand-blijkt-te-helpen.dhtml>

⁷ <http://www.rtlnieuws.nl/sites/default/files/content/documents/2014/07/05/EINDR>

APPORT%20SPOOKJONGEREN%20NIEUW%20WEST.pdf

voorkomen is immers beter dan genezen. Tegen de tijd dat jongeren zich bij de loketten van DWI melden staan ze vaak al duizenden euro's in het rood en kost het ze jaren om de problemen op te lossen.

1. Vroegsignalering voorop en vroeg eropaf

Op een werkbezoek, als voorbereiding op dit voorstel, vertelde een docent over een jongen die constant de klas uit werd gestuurd omdat hij geen lesmateriaal had. Hij kwam om die reden zelfs in beeld bij leerplicht wegens teveel ongeoorloofde afwezigheid, waar hij ook een boete voor ontving. Achteraf bleek dat hij het lesmateriaal niet kon aanschaffen wegens schulden. Deze kafkaëske situatie, waarbij de schulden aanleiding zijn voor nog verdere problemen en nog meer schulden, komt helaas nog te vaak voor. Door er vroeg bij te zijn en problemen vroeg te signaleren, kan veel ellende worden voorkomen. Zoals hierboven al wordt aangegeven: de vroeg erop af aanpak werkt goed in Amsterdam. Het houdt problemen binnen de perken, zorgt ervoor dat schuldenbergen niet boven het hoofd van het individu groeien. Wij willen voorstellen om dit uitgangspunt ook in schuldhulp voor jongeren centraal te stellen. Daarom pleiten de fracties van PvdA Amsterdam en GroenLinks

- 1) voor een nauwe samenwerking tussen gemeentelijke schuldhulpverlening en instanties die met jongeren in aanmerking komt, zoals scholen, leerplicht, zorgverleners, woningverhuurders en sportclubs. Samen zijn we sneller in staat om problemen te zien en op te lossen.
- 2) om afspraken te maken met veelvoorkomende schuldeisers, zoals zorgverzekeraars en telecombedrijven, om schulden snel te melden zodra ze ontstaan, voordat wordt overgegaan tot ingrijpende incassoprocedures.

2. Financiële begeleiding van risicojongeren

De PvdA Amsterdam en GroenLinks willen actievere financiële begeleiding van risicojongeren. Zoals we hebben gezien zijn er groepen jongeren die extra kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld jongeren met een licht verstandelijke beperking of kinderen van ouders met problematische schulden.

- 3) De fracties stellen voor om er vroeg bij te zijn en deze groepen extra budgetbegeleiding te bieden, voordat het mis gaat. Bij ouders in schulden wordt ook de financiële situatie van de kinderen in kaart gebracht en er komt een speciale aanpak voor risicojongeren en lvb-jongeren. Evidence-based is hierbij het uitgangspunt: hoeveel (budget)trainingen nodig zijn voordat een gedragsverandering bereikt is.

3. Voorkom 'spookjongeren'

Bij bezoeken aan het zwerfjongerenloket van de Dienst Werk en Inkomen dook een situatie constant op: kinderen die waren uitgeschreven van het ouderlijk adres, zodat ouders geen last hadden van schuldeisers. Onlangs berichtte onder andere RTL nieuws over dit verschijnsel onder de titel 'Spookjongeren in Nieuw West'⁷. Door het uitschrijven van jongeren, wordt hun situatie van kwaad tot erger. Zij komen hierdoor niet meer in aanmerking om zich in te schrijven voor een woning, hebben geen recht meer op studiefinanciering of andere toeslagen, kunnen zelfs geen identiteitsbewijs meer aanvragen

- 4) De PvdA Amsterdam en Groenlinks willen dat het niet langer mogelijk is om kinderen bij het GBA uit te schrijven door ouders of onder druk van ouders, om op deze wijze schuldeisers te ontlopen. Een mogelijkheid om dit te voorkomen, is om bij uitschrijving op het ouderlijk adres de verplichting in te voeren om een nieuw adres op te geven.

4. Aanpak Amsterdamse zorgvergoeding

De PvdA Amsterdam en Groenlinks willen dat de zorgvergoeding direct betaald wordt aan de verzekeraar. Veel jongeren krijgen nu direct hun zorgtoeslag op hun rekening gestort, maar realiseren zich niet dat ze daar hun zorgverzekering van moeten betalen en geven het geld aan andere zaken uit. Daardoor blijven ze met een oplopende schuld aan de zorgverzekeraar zitten.

5) De fracties willen dat het college de mogelijkheden beziet om afspraken met zorgverzekeraars te maken waardoor de zorgtoeslag van groepen risicojongeren automatisch op de rekening van de zorgverzekeraar wordt overgemaakt. Op die manier kunnen jongeren ook niet de fout in gaan en voorkomen we dat ze in de schulden komen.

5. Voor jongeren tot 27 geen beperkingen schuldhelpverlening en schuldsanering

Als de schulden uit de hand zijn gelopen, biedt schuldhelpverlening een helpende hand om de financiële huishouding weer op orde te krijgen. Amsterdam kent verschillende jongerenschuldhelpverleningstrajecten waar jongeren gratis hulp kunnen krijgen. Met het toenemen van het aantal jongeren dat in de schulden raakt, is het belangrijk dat er (6) voldoende capaciteit blijft om jongeren te helpen.

(7) Bovendien vinden PvdA en GroenLinks het belangrijk dat de toegang tot schuldhelpverlening laagdrempelig is en schuldsanering geen uitsluitingsgronden kent, zoals soms bij bepaalde schulden het geval is (boetes)

Schuldenproblematiek onder jongeren is een conundrum, een veelkoppig monster dat zich moeilijk laat temmen. Zolang de leencultuur niet wordt ontmanteld en financiële bewustwording niet toeneemt zullen er altijd jongeren zijn die hun zelfstandige leven met een flinke achterstand beginnen. Als samenleving, en dus als gemeente, hebben wij de verplichting om, samen met de jongeren, ons in te spannen om schulden binnen de perken te houden- in belang van jongere en samenleving zelf. Middels dit voorstel hebben we een stap in die richting willen zetten.

Stukken

Meegestuurd
Ter inzage gelegd

n.v.t.
n.v.t.

Het lid van de gemeenteraad van Amsterdam

Marjolein Moorman (PvdA)
Emre Ünver (PvdA)
Femke Roosma (GroenLinks)
Rutger Groot Wassink (GroenLinks)

* De sterretjes worden door de griffie ingevuld

In te vullen door het raadslid/de fractie:

1. naam/namen van raadslid/-leden;	4. vrije tekst;
------------------------------------	-----------------

Jaar 2010
Afdeling *
Nummer *
Datum *

Gemeente Amsterdam
Gemeenteraad

R

Voordracht voor de raadsvergadering van 17 november 2010

2. datum van indienen; 3. titel initiatiefvoorstel;	5. naam/namen van raadslid/-leden incl. initialen; 6. eventuele mee te sturen bijlagen.
--	---